

Afwegingskader duurzaamheid

Een handreiking voor het maken van
duurzame en afgewogen keuzes

gm gemeente
gooisemeren

Afwegingskader duurzaamheid

Een handreiking voor het maken van duurzame en afgewogen keuzes
7 september 2021
Portefeuillehouder: Barbara Boudewijnse
Adviseur: Barbara de Roo

Inhoudsopgave

Leeswijzer	4
Voorwoord	5
Deel 1: Beleidskaders duurzaamheid	
1 Inleiding	8
1.1 Duurzaamheid	8
1.2 Doel afwegingskader Duurzaamheid	9
2 Wettelijke kaders duurzaamheid	9
2.1 VN-doelstellingen	9
2.1.1 De 5 P's (people, planet, prosperity, partnership en peace)	11
2.1.2 De SDG's	11
2.1.3 Het model: Afwegingskader Duurzaamheid Gooise Meren	11
2.1.4 Toetsing VNG-Handreiking	11
2.2 Klimaatakkoord en Rijksprogramma Circulair	12
2.2.1 Klimaatbestendig inrichten van de openbare buitenruimte voor 2050	12
2.2.2 Een reductie in CO ₂ -uitstoot van 49% in 2030 t.o.v. 1990	12
2.2.3 Aardgasvrij in 2050	12
2.2.4 Volledig circulair in 2050	12
2.2.5 Een sterke inzet op het herstellen van biodiversiteit	12
2.3 Coalitieakkoord Duurzaam, Sociaal, Veilig en Vitaal (2018)	13
2.3.1 Werken aan opgaven langs drie lijnen	13
Deel 2: Afwegingskader duurzaamheid	
3 Uitgangspunten afwegingskader	22
3.1 Gebruik afwegingskader	22
3.1.1 Gemeentelijke richtlijnen duurzaam beleid	22
3.2 Afweging duurzaamheidsdoelstellingen Gooise Meren	23
3.2.1 Stappenplan gebruik afwegingskader	23
3.2.2 Uitleg van Figuur 2 – afweging duurzame beleidsdoelstellingen	25
4 Toetsing duurzame maatregelen	31
4.1 Toetsing op effectiviteit van maatregelen	31
4.1.1 Toelichting Tabel 5 en Figuur 3	33
Slotwoord	35
Bijlage(n)	37

Leeswijzer

In het voorliggende document wordt het Afwegingskader Duurzaamheid van Gooise Meren besproken. Het is opgebouwd uit twee delen. Om praktische redenen en vanwege de leesbaarheid wordt in het eerste deel de theoretische achtergrond van het afwegingskader beschreven en wordt in het tweede deel de toepassing van het kader toegelicht.

Deel I bestaat uit twee hoofdstukken met meerdere paragrafen die de theoretische achtergrond van het afwegingskader uitleggen.

In hoofdstuk 1 staan we stil bij de definitie van duurzaamheid en het doel van het afwegingskader.

In hoofdstuk 2 beschrijven we de wettelijke kaders voor duurzaamheid op internationaal en nationaal niveau waar wij ons als gemeente aan (hebben te) committeren. Deze vormen de basis voor het Afwegingskader Duurzaamheid van Gooise Meren.

In de laatste twee paragrafen van hoofdstuk 2 beschrijven we hoe de gemeente op dit moment langs drie hoofdlijnen aan duurzaamheidsopgaven werkt op basis van het College Uitvoeringsprogramma 2018–2021.

Deel II bestaat uit twee hoofdstukken die de werking van het afwegingskader nader toelichten.

In hoofdstuk 3 beschrijven we de uitgangspunten voor het gebruik van het afwegingskader. Vervolgens leggen we aan de hand van een stappenplan uit hoe met het kader afwegingen voor duurzame beleidsdoelstellingen gemaakt kunnen worden.

In hoofdstuk 4 leggen we aan de hand van een voorbeeld uit hoe het afwegingskader gebruikt kan worden voor het toetsen van duurzame maatregelen.

We sluiten af met een samenvattend slotwoord met een doorkijk naar de toekomst.

In de bijlagen geven we de nadere uitwerking van het afwegingskader duurzaamheid weer.

Voorwoord

Begin jaren zeventig leidde het rapport Grenzen aan de Groei van de Club van Rome tot veel discussie. Het rapport signaleerde voor de periode 1900–1970 onder andere een toenemende uitputting van de natuurlijke grondstoffen en toenemende milieuvervuiling. Behalve tot overvloedige discussie leidde het rapport niet direct tot ingrijpende bestuurlijke maatregelen. Nu, een halve eeuw en vele studies later, staat, door inmiddels voor iedereen merkbare klimaatverandering, de noodzaak tot handelen bovenaan de politieke agenda.

In het coalitieakkoord van 2018 wordt de term 'duurzaamheid' veelvuldig gebezigd. Het beseft dat er werk gemaakt moet worden van verduurzaming is daarmee evident. Ook is duidelijk dat duurzaamheid breder is dan het terugdringen van CO₂-uitstoot, aardgasvrije wijken, een circulaire economie en een klimaatbestendig beheer van de openbare ruimte. Duurzaamheid gaat ook over natuur en biodiversiteit, co-creatie en sociale duurzaamheid. Op al deze terreinen worden doelen geformuleerd.

We bevinden ons wat betreft de klimaatopgaven en verduurzaming echter op vaak onbekend terrein. Hoe moeten we deze problematiek aanpakken? Deels krijgen we als gemeente te maken met ons door het Rijk toebedeelde doelstellingen en taken, zoals de RES en de op te stellen Transitievisie Warmte. Ook komen vanuit de samenleving zelf steeds meer initiatieven tot 'verduurzaming'. Al deze ontwikkelingen lijken de afgelopen collegeperiode in een stroomversnelling te zijn terechtgekomen. Technische ontwikkelingen gaan razendsnel, wetgeving en 'regelingen' veranderen in snel tempo en te midden van al dit gebeuren moeten wij als gemeente zien bij te blijven en moeten we beleidskeuzes maken.

Voor het maken van verantwoorde keuzes hebben we behoefte aan een afwegingskader duurzaamheid. Zo'n kader veronderstelt een beleidsbasis: uitgangspunten op basis waarvan de verdere beleidskeuzes bepaald kunnen worden. In het eerste deel van dit document wordt daarom ingegaan op de algemene uitgangspunten van het gemeentelijk duurzaamheidsbeleid. Het afwegingskader duurzaamheid moet vervolgens vooral een praktisch instrument zijn om tot de beste keuzes te komen met het oog op de duurzaamheidsdoelstellingen en –maatregelen van de gemeente.

Het voorliggende Afwegingskader duurzaamheid Gooise Meren is een handvat voor het bepalen van beleidsdoelen en –maatregelen. Het vormt geen uitgewerkt duurzaamheidsbeleid. Gezien de proliferatie aan duurzaamheidsdoelstellingen de afgelopen jaren, is het van belang dat de gemeente werkt aan een integraal beleid: waar kunnen en willen wij de komende jaren vooral op inzetten als het gaat om duurzaamheid? Alles doen kan niet, daartoe ontbreken simpelweg de mensen en de middelen.

Vooralsnog kunnen wij in ieder geval meer gerichte keuzes maken aan de hand van dit afwegingskader. Een nieuwe stap om meer greep te krijgen op de opgaven die voor ons liggen.

Barbara Boudewijnse,
Wethouder

Deel I: Beleidskaders duurzaamheid

1. Inleiding

De opwarming van de aarde leidt steeds duidelijker tot een wereldwijde klimaatcrisis, die verschillende oorzaken heeft. Een daarvan is de toenemende uitstoot van broeikasgassen de afgelopen 130 jaar, die door menselijk toedoen in de atmosfeer zijn terechtgekomen. Wetenschappers hebben vastgesteld dat er vooral steeds meer koolstofdioxide (CO₂) en methaan voorkomen. De toename van CO₂ komt met name door de verbranding van aardolie, aardgas en steenkool. De toename van methaan komt door landbouw (bijvoorbeeld koeien en rijstvelden), moerasgas in waterrijke gebieden en door weglekken van aardgas. We staan met z'n allen dan ook voor de enorme opgave om te verduurzamen. 'Duurzaamheid' is een breed begrip. In het VN-rapport Our Common Future uit 1987 werd voor het eerst de volgende definitie van duurzaamheid geïntroduceerd: "Duurzaamheid is een ontwikkeling die tegemoetkomt aan de behoeften van het heden, zonder de mogelijkheden van toekomstige generaties om in hun behoeften te voorzien in gevaar te brengen." Gooise Meren hanteert deze definitie als uitgangspunt in de interne duurzaamheidsagenda en bij het formuleren van duurzaamheidsdoelen.

1.1 Duurzaamheid

Om het klimaatprobleem aan te pakken zijn op zowel internationaal als nationaal niveau duurzaamheidsdoelen overeengekomen, zoals de zogenoemde Sustainable Development Goals (SDG's zie 2.1.2), het Klimaatakkoord van Parijs (2015) en het Nederlandse klimaatakkoord. Als gemeente heeft Gooise Meren een belangrijke rol in het bereiken van de gestelde doelen.

De uitdagingen zijn complex van aard en dagen de samenleving en onze organisatie uit. Ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid gaan bovendien snel. Met beperkte middelen, zowel financieel als qua capaciteit, moeten keuzes worden gemaakt om een zo groot mogelijk effect op het gebied van duurzaamheid te bereiken.

Ten tijde van de fusie in 2016 alsook tijdens de coalitievorming in 2018 was in Gooise Meren, zoals ook overal elders, sprake van een toenemend besef dat 'duurzaamheid' een kernthema is. Er werden duurzaamheidsdoelstellingen geformuleerd, maar een integraal duurzaamheidsbeleid – en de ambtelijke capaciteit om taken uit te voeren – ontbraken nog. Desondanks heeft de gemeente de afgelopen jaren grote stappen gezet in verduurzaming. Zo hebben we samen met inwoners gewerkt aan een scala aan duurzaamheidsopgaven, waaruit Samen Sneller Duurzaam is ontstaan. We hebben, o.a. in het kader van de RES, gewerkt aan energie-opwek en zijn volop aan de slag met de warmtetransitie.

De gemeente heeft bij het werken aan de verschillende duurzaamheidsopgaven geconstateerd dat een integraal beleid om de diverse schakels op lokaal niveau te verbinden, ontbreekt. Er is behoefte aan een integraal afwegingskader duurzaamheid om het duurzaamheidsbeleid en de uitvoering van duurzaamheidsmaatregelen in Gooise Meren te kunnen toetsen.

Ook de raad heeft aangegeven behoefte te hebben aan een evenwichtig afwegingskader en heeft in 2018 een amendement ingediend dat pleit voor een praktisch bruikbaar afwegingskader duurzaamheid om keuzes te kunnen maken als het gaat om duurzaamheidsdoelstellingen van de gemeente. Zo'n 'toetsingskader duurzaamheid' moet ook behulpzaam zijn bij het kiezen van de meest effectieve duurzaamheidsmaatregelen. In het afwegingskader moet voorts rekening worden gehouden met de ontwikkeling van wetenschap en techniek. Het moet in die zin dus een flexibel dan wel dynamisch kader zijn.

1.2 Doel afwegingskader duurzaamheid

Het doel van dit document is om te voorzien in zo'n dynamisch afwegingskader duurzaamheid. Het is tot stand gekomen door middel van een inventarisatie van de beleidsdocumenten die we thans ter beschikking hebben en de tot nu toe geformuleerde duurzaamheidsdoelstellingen. Met dit afwegingskader kijken we vanuit een breder perspectief naar duurzaamheid door gebruik te maken van een integrale benadering en te toetsen aan de hand van mondiale doelstellingen, de SDG's. Binnen het kader dient ruimte te zijn om nieuwe projecten en beleidsthema's toe te voegen. Het kader moet dus flexibel en dynamisch zijn ingericht en dient regelmatig herijkt te worden. Het vormt een kapstok waaraan verschillende duurzame beleidsplannen, projecten en maatregelen kunnen worden opgehangen met een duurzaam Gooise Meren als uiteindelijk doel. Het afwegingskader richt zich in gebruik met name op toetsing van beleid, projecten en maatregelen die een expliciet duurzaamheidsaspect kennen en niet op het gemeentelijk beleid in zijn totaliteit. Het doel van het afwegingskader is hierbij om te toetsen op twee niveaus. Allereerst kan worden afgewogen of een doelstelling past bij de duurzaamheidsdoelstellingen van de gemeente. Ten tweede: als dit zo is, kan getoetst worden of maatregelen een voldoende doelmatige en effectieve uitwerking hebben. Het afwegingskader biedt echter nadrukkelijk géén volledige evaluatie van het gemeentelijk beleid noch een programma voor de toekomst. Wat nog volgt is een elementaire beleidsnotitie duurzaamheid die de opmaat moet zijn voor beleidsvorming in de volgende collegeperiode.

2. Wettelijke kaders duurzaamheid

Het thema duurzaamheid is heel breed, het omvat veel verschillende beleidsvelden en raakt iedereen in stad, dorpskernen en buitengebied. In het verduurzamen van de wereld heeft eenieder een steentje bij te dragen. Dit kan niet alleen door wetgeving op mondiaal niveau vast te stellen of maatregelen te treffen op het lokale niveau van een gemeente. Om verduurzaming tot stand te brengen moeten we samenwerken en op verschillende schaalniveaus uiteenlopende middelen en ideeën op elkaar afstemmen. In dit hoofdstuk leggen we uit wat de wettelijke kaders zijn voor duurzaamheid en hoe die hebben geleid tot de uitwerking van het afwegingskader voor Gooise Meren.

2.1 VN- doelstellingen

Eind september 2015 hebben 193 lidstaten van de VN de 2030 agenda voor duurzame ontwikkeling goedgekeurd. De duurzame ontwikkelingsdoelen vormen de kern van de resolutie. Het gaat om 17 doelstellingen die zijn uitgewerkt in 169 concrete doelen.¹

2.1.1 De 5 P's (people, planet, prosperity, partnership en peace)

De doelen zijn, onder de regie van de VN, tot stand gekomen door in alle uithoeken van de wereld op te halen wat burgers belangrijk vinden. Zo hebben bijna 7,8 miljoen mensen meegewerkt aan de totstandkoming ervan. Deze mondiale agenda bestaat uit vijf essentiële componenten, ofwel de 5 P's: people (de mensen), planet (onze planeet), prosperity (welvaart), partnership (relaties die we aangaan) en peace (vrede). Bij duurzame ontwikkeling is dus sprake van een ideaal evenwicht tussen ecologische, economische en sociale belangen.

1. <https://sdgs.un.org/goals>

DUURZAME ONTWIKKELINGS DOELSTELLINGEN

Figuur 1: Duurzaam afwegingskader Gooise Meren gebaseerd op 5 P's en de SDG's. (Bijlage 1. is de uitgewerkte versie van dit toetsingsmodel).

2.1.2 De SDG's

Om meer eenduidigheid te krijgen en met elkaar samen te kunnen werken aan dezelfde doelstellingen, zijn de zogenoemde Sustainable Development Goals opgesteld ('duurzaamheidsdoelstellingen', afgekort SDG's). De SDG's zijn afgesproken door de landen die zijn aangesloten bij de Verenigde Naties (VN), waaronder Nederland. De doelen zijn opgesteld op basis van de wereldwijde inbreng van organisaties en individuen. Daarmee vormen ze een internationaal erkend en herkenbaar raamwerk en een integraal kader om als leidraad te gebruiken bij het ontwikkelen van duurzaamheidsbeleid. De specifieke inzet van gemeenten is daarbij onmisbaar, omdat veel van de doelen raakvlakken hebben met opgaven van lokale overheden en helpen bij een integrale visie op duurzaamheid.

Het gaat samengevat om de volgende doelstellingen:

- Geen armoede
- Geen honger
- Goede gezondheid en welzijn
- Kwaliteitsonderwijs
- Gendergelijkheid
- Schoon water en sanitair
- Duurzame energie
- Fatsoenlijk werk en gezonde economie
- Duurzame industrie, innovatie en infrastructuur
- Ongelijkheid verminderen
- Duurzame steden en gemeenschappen
- Verantwoorde consumptie en productie
- Klimaatactie
- Leven in het water
- Leven op het land
- Vrede, veiligheid en gerechtigheid
- Partnerschappen om doelen te bereiken

De duurzaamheidsdoelstellingen moeten begrepen worden als generieke doelen die tezamen bijdragen aan een (goede) toekomst van de planeet. Duurzaamheid betekent zo 'toekomstbestendig' en duidt niet op specifieke onderwerpen of domeinen van handelen; het omvat alles.

2.1.3 Het model: Afwegingskader Duurzaamheid Gooise Meren

Gooise Meren gaat uit van het SDG-model in dit afwegingskader, omdat het handreikingen biedt voor de toetsing van duurzaamheidsdoelen en het relateren hiervan aan duurzaamheidsmaatregelen. Ook geeft het antwoord op de vraag waaróm we bepaalde maatregelen overwegen. Vervolgens kan bepaald worden welke maatregelen je zou moeten kiezen. De SDG's bieden – omdat ze wereldwijd door overheden zijn aanvaard – hiervoor een geschikte basis. Bovenstaande figuur' (Figuur 1.) laat zien hoe de vijf essentiële elementen People, Planet, Prosperity, Partnership en Peace zich verhouden tot de 17 duurzaamheidsdoelstellingen en hoe deze geclusterd kunnen worden tot een overzichtelijk model. Dit model vormt de basis voor het afwegingskader duurzaamheid voor de gemeente Gooise Meren dat verder (ook in het Nederlands) is uitgewerkt in Bijlage 1.

2.1.4 Toetsing SDG's – VNG handreiking

Om met het model van het afwegingskader duurzaamheid daadwerkelijk afwegingen te kunnen maken en te kunnen toetsen, maken we gebruik van de VNG-handreiking De Global Goals in het gemeentelijk beleid (2018).² Hierin staat per doel beschreven hoe Nederlandse gemeenten de SDG's kunnen doorvoeren in hun eigen beleid. Dit stelt ons in Gooise Meren in staat om op duurzaamheid te toetsen op zowel het niveau van beleidsdoelstellingen als van maatregelen. Per SDG zijn in de handleiding namelijk voorbeelden gegeven die van toepassing kunnen zijn op Nederlandse gemeenten. Deze voorbeelden zijn in het afwegingskader voor Gooise Meren verder uitgewerkt per SDG (zie Bijlage 1). In de VNG-handreiking wordt aangegeven dat het goed is om eerst te analyseren wat er in de gemeente al wordt gedaan aan de Global Goals en dit als uitgangspunt te nemen. In de volgende paragraaf wordt hiervan een overzicht gegeven.

2. <https://vng.nl/sites/default/files/2020-04/handreiking-global-goals-in-het-gemeentelijk-beleid-2020.pdf>

2.2 Klimaatakkoord en Rijksprogramma Circulair

De hiervoor geschetste VN-doelstellingen zijn ook verwerkt in het klimaatakkoord van Parijs. In 2016 heeft Nederland het VN-Klimaatakkoord van Parijs ondertekend dat per 2020 is ingegaan. Om de klimaatdoelstellingen te halen hebben de EU-lidstaten met elkaar afgesproken dat de EU in 2030 minimaal 40% minder broeikasgassen moet uitstoten. De Europese Commissie toetst de klimaatplannen van de EU-lidstaten aan de gestelde doelen. Naast de mondiale duurzaamheidsdoelstellingen hebben we dus ook landelijk en lokaal te maken met stevige doelen voortvloeiend uit het klimaatakkoord. De klimaatdoelen zijn dermate urgent en veelomvattend dat ze voor Gooise Meren vanzelfsprekend een speerpunt vormden bij het opstellen van het College Uitvoeringsprogramma 2019–2022.³ Deze doelstellingen, zoals ook verwoord in het CUP, worden in de volgende paragrafen nader toegelicht.

2.2.1 Klimaatbestendig inrichten van de openbare buitenruimte voor 2050

De Nederlandse overheid heeft ambities geformuleerd om de gevolgen van klimaatverandering zo veel mogelijk te beperken. Een van de belangrijkste ambities is om in 2020 klimaatadaptief te handelen, zodat in 2050 het stedelijk gebied in Nederland klimaatbestendig, water- en hitterobuust ingericht is en beheerd wordt. Omdat het klimaat verandert en de kans op wateroverlast door hevige regenbuien toeneemt, is een focus op klimaatbestendige inrichting van de openbare ruimte ook voor gemeentes noodzakelijk.

2.2.2 Een reductie van CO₂-uitstoot van 49% in 2030 t.o.v. 1990

Nederland werkt nationaal aan 49% minder uitstoot. Nederland wil, als andere landen meedoen, de Europese doelstelling verhogen. Niet 40% minder uitstoot van broeikasgassen in 2030, maar 55%. De Regionale Energie Strategie (RES) draagt bij aan de doelstelling om een reductie van de CO₂-uitstoot te bereiken van 49% in 2030. Aan deze opgave wordt op verschillende niveaus gewerkt. Uiteindelijk wijzen gemeentes hun eigen zoekgebieden aan voor de opwek van duurzame energie.

2.2.3 Aardgasvrij in 2050

Een van de onderdelen van het Klimaatakkoord is de Energietransitie in de gebouwde omgeving. Deze transitie is de overgang naar een energiesysteem waarbij duurzame energiebronnen uiteindelijk volledig voorzien in de energie- en warmtevraag, waarbij alle wijken in 2050 aardgasvrij zijn. Dat betekent dan in 2050 bijna 7 miljoen woningen en 1 miljoen andere gebouwen aardgasvrij moeten zijn. In het Klimaatakkoord is afgesproken dat in 2030 1,5 miljoen woningen en andere gebouwen verduurzaamd moeten worden. Het Rijk legt de regie van deze transitie bij gemeenten.

2.2.4 Volledig circulair in 2050

De gemeente sluit aan op het Rijksbrede programma Nederland Circulair in 2050. Hierin schetst het kabinet hoe we onze economie kunnen ombuigen naar een duurzame, volledig circulaire economie in 2050. Het programma omschrijft wat nodig is om zuiniger en slimmer met grondstoffen, producten en diensten om te gaan.

2.2.5 Een sterke inzet op het herstellen van biodiversiteit

De nationale agenda voor natuurbeleid geeft aan dat natuur niet alleen binnen natuurgebieden versterkt moet worden, maar overal. In steden, op het platteland en in de grote wateren. De rijksoverheid formuleert het natuurbeleid in samenhang met andere maatschappelijke opgaven. In Nederland Natuurpositief (2019) van provincies en het Ministerie van Landbouw, Natuur en

Voedselkwaliteit (LNV) wordt in dit verband bijvoorbeeld de ontwikkeling van kringlooplandbouw, steden en infrastructuur aan de orde gesteld. Er wordt gewerkt aan een nationaal plan en een uitvoeringsagenda voor natuurbeleid. Lokaal heeft de gemeente in dit kader gewerkt aan een Biodiversiteitsplan op basis van de Visie Buitenruimte.

2.3 Coalitieakkoord Duurzaam, Sociaal, Veilig en Vitaal (2018)

De lokale invulling van duurzaamheidsdoelstellingen moet aansluiten bij de lokale realiteit en behoeften. Er moet daarom een vertaalslag gemaakt worden van de landelijke doelen naar het gemeentelijke duurzaamheidsbeleid. In het Coalitieakkoord Duurzaam, sociaal, veilig en vitaal (2018) staat een aantal gemeentelijke duurzaamheidsdoelstellingen duidelijk verwoord. Deze volgen grotendeels het Klimaatakkoord en het Rijksprogramma zoals die in paragraaf 2.2 beschreven zijn.

De ambities zijn verstrekkend en vragen niet alleen van de landelijke overheid een inspanning, maar ook van gemeenten, inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties en stakeholders. De gemeente wil dan ook nadrukkelijk met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties samenwerken aan de diverse duurzaamheidsopgaven, bijvoorbeeld op het terrein van mobiliteit, ruimtelijke inrichting, wonen, vastgoed en onderwijshuisvesting.

2.3.1 Werken aan opgaven langs drie lijnen

De gemeente werkt bij het behalen van de duurzaamheidsdoelstellingen langs drie lijnen, zoals blijkt uit de gemeentelijke beleidsdocumenten. De drie pijlers, zoals onderstaand uitgewerkt in de tabellen, betreffen: 1. De verduurzaming van de eigen gemeentelijke organisatie en het gemeentelijk handelen; 2. Met de lokale samenleving werken aan duurzaamheidsdoelen (inclusief het stimuleren en ondersteunen van inwoners en ondernemers bij duurzaamheidsplannen); en 3. In regioverband (of bovenregionaal verband) werken aan een strategische duurzaamheidsagenda. Deze drie pijlers van verduurzaming versterken elkaar en er wordt gestreefd naar continue verbreding en verdieping.

Duurzaamheid was vanzelfsprekend al een thema toen het huidige college aantrad, maar de maatschappelijke urgentie die het thema de afgelopen jaren heeft gekregen, maakt de behoefte aan een integraal beleid steeds prangender. Bij het ontbreken van een integraal duurzaamheidsbeleid, vormen deze drie lijnen vooralsnog het meest verbindende element voor het werken aan de duurzaamheidsopgaven. In het vorige hoofdstuk zijn de internationale en nationale klimaatdoelstellingen beschreven. Om ons als gemeente te kunnen committeren aan de taken die hieruit voortvloeien, is het voor de komende jaren noodzakelijk om een integraal en eenduidig duurzaamheidsbeleid op te stellen. De hier geschetste drieledige aanpak kunnen we gebruiken als basis voor dit toekomstige beleid.

De gemeente heeft weliswaar nog geen integraal duurzaamheidsbeleid, wel zijn de duurzame doelstellingen en thema's volgens welke wij het beleid uitvoeren, terug te vinden in allerhande beleidstukken. Deze zijn weer terug te voeren op de SDG's. Onderstaande tabellen (tabel 1,2 en 3) beschrijven de bredere thema's en het werken aan duurzaamheid volgens de drie lijnen middels een inventarisatie van de thans beschikbare beleidsdocumenten⁴. Zoals in de inleiding aangegeven richten we ons hierbij uitsluitend op de beleidsdoelstellingen met een expliciete verwijzing naar de duurzaamheidsdoelen (kolom 3) en vervolgens op het verband met de SDG's (kolom 4). De tabellen bieden geen uitputtend of definitief overzicht; duurzaamheid is continu in ontwikkeling.

In Deel I hebben we beschreven wat de theoretische achtergrond is van waaruit het afwegingskader duurzaamheid is opgebouwd. In het hierop volgende Deel II gaan we verder in op het afwegingskader zelf en het gebruik ervan

3. https://bestuur.gooisemeren.nl/fileadmin/bestuur/992941_college-uitvoeringsprogramma_2019-2022.pdf

4. Beleidsdocumenten omvatten het College Uitvoeringsprogramma 2019–2022; de Begroting 2021; de Programmabegroting 2021–2024; het Jaarverslag 2019 en 2020.

Tabel 1 – Pijler 1: De verduurzaming van onze eigen gemeentelijke organisatie en handelen

Doelstelling: Ontwikkelen afwegingskader duurzaamheid

Voorbeelden Maatregelen:

Gebruik van het toetsingskader voor beleid en voorstellen (>2021)

Klimaatdoelen	SDG's
Alle	Meerdere, afhankelijk van toetsing

Doelstelling: Ontwikkelen interne duurzaamheidsagenda

Voorbeelden Maatregelen:

Opstellen van integrale duurzaamheidsagenda. Onderdelen hiervan zijn: Duurzaam gebouw; inkopen van Fairtrade producten; opzetten intern ambassadeursnetwerk duurzaamheid.

Klimaatdoelen	SDG's
Klimaatbestendig inrichten openbare ruimte ; Volledig circulair in 2050	5,11

Doelstelling: Circulair inkopen

Voorbeelden Maatregelen:

Het doel is om in 2022 10% circulair in te kopen en in 2025 50%. Circulair inkopen is een vast onderdeel van het inkoopbeleid.

Klimaatdoelen	SDG's
Volledig circulair in 2050	12,13

Doelstelling: Klimaatadaptief handelen in gemeentelijk beleid

Voorbeelden Maatregelen:

Klimaatbestendig en waterrobuust inrichten van de openbare ruimte is een vanzelfsprekend onderdeel van ruimtelijke (her)ontwikkelingen. Voorbeelden zijn het vergroenen van gebouwen; aanpak wateroverlast, verdroging en hittestress.

Klimaatdoelen	SDG's
Klimaatbestendig inrichten openbare ruimte	6,11,13

Doelstelling: Vergroenen van de openbare ruimte

Voorbeelden Maatregelen:

De gemeente benut de kansen die er zijn voor biodiversiteit. Bij beplantingskeuzes kijken we naar de waarde voor vogels, insecten en kleine zoogdieren. We leggen ecologische verbindingszones aan; waardenvolle bomenlijst; maatregelen tegen overlast van soorten.

Klimaatdoelen	SDG's
Biodiversiteit	11,13,14,15

Doelstelling: Passend (meer en beter) woningaanbod

Voorbeelden Maatregelen:

We werken aan de beschikbaarheid van passende en betaalbare woonruimte voor alle inkomensgroepen en huishoudenstypen in Gooise Meren. Daarbij is aandacht voor verduurzaming van ons woningaanbod en doorstroming, minder druk op de (sociale) woningmarkt en het vergroten van kansen voor starters.

Klimaatdoelen	SDG's
Klimaatbestendig inrichten openbare ruimte, Reductie van CO2-uitstoot	1,10,11,13

Doelstelling: Mobiliteitsplan met Actieprogramma Fiets

Voorbeelden Maatregelen:

In het mobiliteitsplan worden knelpunten benoemd, nieuwe ontwikkelingen besproken, hoofdwegenstructuren vastgesteld en wordt de basis gelegd om gebieden verkeersluw te maken. De gemeente wil middels een Actieplan Fiets het gebruik van de fiets bevorderen. Ook zet de gemeente in op goed en bereikbaar OV en het realiseren van elektrische oplaadpunten op strategische locaties.

Klimaatdoelen	SDG's
Reductie van CO2-uitstoot; Klimaatbestendig inrichten openbare ruimte	9,11,13

Doelstelling: Kwaliteit leefomgeving

Voorbeelden Maatregelen:

De gemeente werkt aan een leefbare woonomgeving die veilig voelt, beschikt over voldoende groen, naast schoon ook gezond is en die mogelijkheden biedt voor persoonlijke ontplooiing, zelfredzaamheid en ontspanning (actieplan leefbaarheid).

Klimaatdoelen	SDG's
Klimaatbestendig inrichten openbare ruimte, Biodiversiteit	3,9,11,15,16

Doelstelling: Dierenwelzijn

Voorbeelden Maatregelen:

De gemeente heeft een dierenwelzijnsbeleid opgesteld in 2019 en werkt samen met dierenwelzijnsorganisaties voor het welzijn, behoud en beheer van gedomesticeerde en wilde dieren

Klimaatdoelen	SDG's
Biodiversiteit	11,15

Tabel 2 – Pijler 2: Met de lokale samenleving werken aan duurzaamheidsdoelen (inclusief het stimuleren en ondersteunen van inwoners en ondernemers bij duurzaamheidsplannen)

Werken met onze partners aan meer impact

Voorbeelden Maatregelen:

De gemeente werkt bij duurzaamheidsinitiatieven nauw samen met Samen Sneller Duurzaam (SSD). We werken met onze partners aan meer impact door een (lichte) vorm van governance te introduceren. Dit doen we door te werken aan partnerschap, opbouw van een stevige ondersteuningsstructuur en het creëren van een platform.

Klimaatdoelen
Klimaatbestendig inrichten openbare ruimte;
Volledig circulair in 2050; Reductie van CO2-
uitstoot

Duurzaam bouwen en ontwikkelen, het gebruik van duurzame energie en het vergroenen van de omgeving

Voorbeelden Maatregelen:

Vanuit de gemeente helpen we inwoners, ondernemers en ontwikkelaars om bij (ver)bouw- en ontwikkellocaties duurzame keuzes te maken. Dit betekent dat zij kiezen voor maatregelen die energieneutraliteit, klimaatadaptatie, biodiversiteit en circulariteit bevorderen. Een speciale website helpt inwoners, bedrijven en projectontwikkelaars bij het maken van duurzame keuzes bij (ver)bouw.

Klimaatdoelen
Klimaatbestendig inrichten openbare ruimte;
Volledig circulair in 2050; Reductie van CO2-
uitstoot.t

Faciliteren duurzame activiteiten en projecten

Voorbeelden Maatregelen:

Projecten en activiteiten die bijdragen aan de doelen van het Samen Sneller Duurzaam Gooise Meren – Actieplan 2017–2022 worden gefaciliteerd middels advies en/of financiële bijdrage uit het Initiatievenfonds (50K pj.).

Klimaatdoelen
Alle

Bevorderen van het nemen van duurzaamheidsmaatregelen door inwoners

Voorbeelden Maatregelen:

Inzet op duurzaamheidsleningen voor particulieren; faciliteren van energieloket; faciliteren in deskundig advies over verduurzaming in de gebouwde omgeving van inwoners, organisaties en bedrijven bij (bouw)vergunningen.

Klimaatdoelen
Reductie van CO2-uitstoot; Klimaatbestendig
inrichten openbare ruimte

Faciliteren/ondersteunen van natuur- en milieueducatie in het onderwijs

Voorbeelden Maatregelen:

Activiteit in samenwerking met SSD. Educatieve projecten afval, duurzaamheid en natuur.

Klimaatdoelen
Reductie van CO2-uitstoot; Biodiversiteit

Samen met inwoners werken aan vermindering van Zwerfafval

Voorbeelden Maatregelen:

In samenwerking met inwoners faciliteert de gemeente projecten en activiteiten die bijdragen aan vermindering van zwerfafval binnen Gooise Meren.

Klimaatdoelen
Klimaatbestendig inrichten openbare ruimte ;
Volledig circulair in 2050

Stimuleren Fairtrade

Voorbeelden Maatregelen:

Inwoners en organisaties bewust maken van het belang van Fairtrade (Fairtrade gemeente).

Klimaatdoelen
Reductie van CO2-uitstoot

Duurzame inzet van vastgoed

Voorbeelden Maatregelen:

We zoeken naar mogelijkheden om ons vastgoed te verduurzamen. We werken op basis van een verduurzamingsplan om in 2030 al het gemeentelijk vastgoed energieneutraal te krijgen en verkopen het vastgoed dat we als gemeente niet nodig hebben om onze maatschappelijke taken te realiseren

Klimaatdoelen
Reductie van CO2-uitstoot; Klimaatbestendig
inrichten openbare ruimte

Tabel 3 – Pijler 3: In regioverband (of bovenregionaal verband) werken aan een strategische duurzaamheidsagenda handelen

Hergebruik grondstoffen

Voorbeelden Maatregelen:

Ontwikkeling Grondstoffenbeleid in het verlengde van het landelijke VANG (van afval naar grondstof)– programma.

Klimaatdoelen	SDG's	
Volledig circulair in 2050; Reductie van CO2-uitstoot	11,12,17	

Vergroten gebruik van hernieuwbare energiebronnen

Voorbeelden Maatregelen:

Gooise Meren maakt onderdeel uit van de RES-regio Noord-Holland Zuid (NHZ). Gooi en Vechtstreek vormt een deelregio binnen deze RES NHZ. In de RES wordt uitgewerkt waar gebieden zijn voor de opwek van hernieuwbare energie en welke warmtebronnen beschikbaar zijn voor de overstap naar aardgasvrij

Klimaatdoelen	SDG's	
Reductie van CO2-uitstoot; Aardgasvrij in 2050	7,9,11,13,17	

Warmtetransitie

Voorbeelden Maatregelen:

We starten met de ontwikkeling van een Warmtevisie voor de overstap van gas naar andere warmtebronnen (mond uit in een lokale transitievisie).

Klimaatdoelen	SDG's	
Aardgasvrij in 2050	7,9,11,13,17	

Circulaire strategie

Voorbeelden Maatregelen:

De strategie circulaire economie voor regio Gooi en Vechtstreek is in de eerste helft van 2018 opgesteld. De gemeente Gooise Meren neemt hieraan deel. De strategie is vertaald naar een aantal uitvoeringsprojecten.

Klimaatdoelen	SDG's	
Volledig circulair in 2050; Reductie van CO2-uitstoot	8,11,12,13,15,17	

Natuurbescherming

Voorbeelden Maatregelen:

Met onze partners werken aan behoud en beheer van waardevolle natuurgebieden. Hierin hebben Goois Natuurreservaat, Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten een grote rol. Gooise Meren draagt samen met de regio gemeenten financieel bij aan het natuurbeheer uitgevoerd door Goois Natuurreservaat.

Klimaatdoelen	SDG's	
Biodiversiteit	14,15,17	

Milieubeheer

Voorbeelden Maatregelen:

Gooise Meren heeft al haar milieutaken ondergebracht bij de Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (OFGV). O.a (milieu)vergunningverlening, controles op de naleving van advisering bij diverse milieuaspecten bij ruimtelijke plannen.

Klimaatdoelen	SDG's	
reductie van CO2-uitstoot; Klimaatbestendig inrichten openbare ruimte, Biodiversiteit	12,13,17	

Deel II: Afwegingskader duurzaamheid

3. Uitgangspunten afwegingskader

In Deel I is het (inter)nationale kader waarin duurzaamheidsdoelstellingen van de gemeente Gooise Meren hun oorsprong vinden, weergegeven. In het verlengde hiervan is de VNG-handreiking *De Global Goals in het gemeentelijk beleid (2018)* gekozen als basis voor de uitwerking van het afwegingskader duurzaamheid. Met de keuze voor toetsing aan de hand van de SDG's is gekozen voor een systematische en integrale benadering van duurzame beleidsdoelstellingen en de daarbij behorende maatregelen. In Deel II wordt uitgelegd hoe dit kader gebruikt kan worden om afwegingen te maken op het niveau van beleidsdoelstellingen en vervolgens hoe getoetst kan worden op het niveau van duurzame maatregelen.

3.1 Gebruik afwegingskader

In de praktijk betekent toepassen van het afwegingskader dat (nieuw) beleid of nieuwe duurzaamheidsmaatregelen op voorhand systematisch kunnen worden getoetst. Allereerst kan een afweging worden gemaakt op beleidsniveau. Beleidsvoornemens worden dan gerelateerd aan de SDG's waar ze op van toepassing zijn. Ze kunnen zo ook onderling vergeleken (gewogen) worden (zie 3.2.3). Vervolgens kan voor de implementatie van het gekozen beleid een toetsing op de effectiviteit van verschillende duurzaamheidsmaatregelen plaatsvinden. Er wordt hierbij gebruikgemaakt van hetzelfde kader, maar dan op het niveau van maatregelen (zie hoofdstuk 4). Een eerste afweging vindt op deze manier plaats voordat een voorstel naar het college of de raad gaat of ten uitvoering wordt gebracht. Het afwegingskader kan voorts worden ingezet om voorstellen op hoofdlijnen te beoordelen en te onderbouwen. Het afwegingskader is hiermee een handvat om zorgvuldige besluitvorming te helpen waarborgen bij het nemen van maatregelen die al dan niet ingrijpende effecten hebben voor inwoners, bedrijven en, niet te vergeten, de begroting van de gemeente.

3.1.2 Gemeentelijke richtlijnen duurzaam beleid

Hoewel een integraal gemeentelijk duurzaamheidsbeleid nog ontbreekt, heeft de gemeente niet stilgezeten. Op verschillende beleidsterreinen zijn de afgelopen jaren stappen gezet om richtlijnen of criteria voor het toetsen van duurzaamheid op te stellen. Hier zijn verschillende voorbeelden van. Eén voorbeeld is de lijst van criteria die Samen Sneller Duurzaam (SSD) heeft geformuleerd voor het beoordelen van initiatieven van inwoners die een beroep doen op de middelen van het Initiatievenfonds.⁵ Een ander voorbeeld is de doorontwikkeling van circulair inkopen in Gooise Meren – de gemeente is al goed op weg met de inkoop van circulaire bedrijfskleding en het circulair inkopen van een sporthal – waarbij gebruik gemaakt wordt van de Roadmap circulair inkopen van de Metropoolregio Amsterdam (MRA).⁶ Daarnaast worden er nog allerlei maatregelen ontwikkeld die gebruikmaken van kwantificeerbare richtlijnen, zoals de website 'Duurzaam Ontwikkelen' van de gemeente Gooise Meren.⁷

Zoals gezegd ontbreekt vooralsnog een integraal en samenhangend duurzaamheidsbeleid. Ook hebben we vaak nog weinig zicht op de effectiviteit van bepaalde duurzame maatregelen (hoe kunnen we meten dat we onze doelen bereiken?). Dit is conform het landelijke beeld. De gemeente werkt in dit verband onder meer aan het ontwikkelen van kengetallen.⁸

Ook worden door gemeentes de resultaten van maatregelen soms gebrekkig – omdat er geen concrete, kwantificeerbare beleidsdoelen zijn vastgesteld. Daarbij is het bovendien sowieso moeilijk om bepaalde duurzame doelstellingen (bijvoorbeeld het bevorderen van sociale cohesie in wijken) meetbaar te maken.

5. https://156e1a38-16f7-4c6e-a47d-49178c212972.filesusr.com/ugd/4549d7_14c769e07fe84acf97fb56df901fa94d.pdf

6. <https://mratuurzaam.nl/wp-content/uploads/2019/06/MRA-Roadmap-Circulair-inkopen-DEF.pdf>

7. <https://duurzaam.gooisemeren.nl/>

8. *Meningvormende raad – Tweede Voortgangverslag 2020 en Begroting 2021-2024 – 28 oktober 2020, Agendapunt 2B, Bijlage 3.*

3.2 Afweging duurzaamheidsdoelstellingen Gooise Meren

Om te laten zien hoe het afwegingskader gebruikt kan worden als het gaat om duurzaamheidsbeleid, is als voorbeeld een integrale afweging gemaakt voor de vigerende duurzame beleidsdoelstellingen van de gemeente. Hiervoor is gebruik gemaakt van de analyse van de beleidsdocumenten in tabel 1, 2 en 3 in hoofdstuk 2.

Bij deze afweging is gekeken naar de huidige uitwerking van duurzame beleidsdoelstellingen, de bijdrage hiervan aan de algemene duurzaamheidsdoelstellingen (reductie van CO₂-uitstoot; klimaatbestendig inrichten openbare ruimte; volledig circulair in 2050; vergroten biodiversiteit en aardgasvrij in 2050), en de van toepassing zijnde SDG's. Dit maakt het mogelijk om de relatieve bijdrage van onderscheiden beleidsdoelstellingen aan de algemene duurzaamheidsdoelen in kaart te brengen. De uitkomst hiervan is te zien in figuur 2 en wordt toegelicht in paragraaf 3.2.3. Deze toetsing vormt een thermometer van waar de organisatie op dit moment staat in haar bijdrage aan de nationale en internationale klimaatdoelstellingen en de Sustainable Development Goals. Deze exercitie is nadrukkelijk bedoeld ter illustratie van het gebruik van het afwegingskader en vormt geen toetsing van het gemeentelijke beleid in zijn totaliteit. Wanneer we gemeentebreed zouden toetsen, zouden we alle beleidsvorming door een 'duurzaamheidsbril' moeten bekijken.

3.2.2 Stappenplan gebruik afwegingskader

Er kan per beleidsdoelstelling een afweging gemaakt worden. Het afwegingskader maakt gebruik van 5 stellingen per SDG die afgeleid zijn van de VNG-handreiking (hoofdstuk 2.1.4). Bij het gebruik van het kader maken we gebruik van deze stellingen zoals ook in de bijlage is weergegeven, maar dan in vragende vorm, en krijgen duurzame doelstellingen of maatregelen een duurzaamheidsscore mee. Het is vanzelfsprekend mogelijk om breder te toetsen (meer vragen te beantwoorden per SDG). Ook kunnen vragen op meerdere SDG's van toepassing zijn. Om een bepaalde mate van subjectiviteit in de beantwoording te voorkomen, is een brede toetsing onder verschillende belanghebbende partijen aan te raden.

In het onderstaand stappenplan wordt een voorbeeld uitgewerkt. Het afwegingskader wordt hier toegepast op de beleidsdoelstelling 'Circulair inkopen' (ofwel: het vergroten van de circulaire inkoop).

Voorbeeld stappenplan toetsing beleidsdoelstelling Circulair Inkopen:

1. Algemene beleidsdoelstelling: Circulair inkopen (Hoofdstuk 2, tabel 1.)
2. Specifiekere doelstelling: In 2022 10% circulair in te kopen en in 2025 50%. Circulair inkopen is een vast onderdeel van het inkoopbeleid.
3. Past bij klimaatdoelen: Ja, volledig circulair in 2050
4. Past binnen de P's: Ja, met name Planet (planeet)
5. Past binnen SDG's: Ja, verantwoorde consumptie en productie (SDG 12) en Klimaatactie (SDG 13)

Planeet

Door het afwegingskader te volgen en de vragen te beantwoorden per SDG, wordt duidelijk onder welke SDG een bepaalde doelstelling of maatregel valt. In het geval van circulair inkopen worden vragen die vallen onder SDG 12 en 13 (positief) beantwoord.

12. Verantwoorde consumptie en productie

- Duurzame inkoop versterken door reguliere bijscholing van inkopers en goede samenwerking tussen afdelingen;
- Terugdringen en hergebruiken van afval in de gemeente via actieve bewustwordingscampagnes en goed bereikbare en betaalbare inzamelvoorzieningen, die aansluiten bij behoeften van bewoners; zwerfvuil tegengaan;
- Handhavend optreden tegen dumping van (chemisch)afval; preventie van storten van vervuilde grond, slib of bouw materiaal;
- Verbinden van kringloopbedrijven met circulaire ambachtscentra als werkvoorziening voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt;
- De gemeentelijke bedrijfsvoering verduurzamen; bij aanleg en onderhoud van vastgoed, gronden en wegen gebruik maken van circulaire, gifvrije materialen en verspilling tegengaan.

13. Klimaatactie

- Bewustwording creëren bij bewoners en bedrijven; samen hittestress voorkomen met aantrekkelijk groen, zoals parkjes, stads- en geveltuinten, groene daken, tiny forests, ook in sociaal kwetsbare wijken;
- Behoud van bestaande bossen en aanplant van nieuwe bomen en landschapselementen;
- Met maatschappelijke partners invulling geven aan afspraken van het Klimaatakkoord;
- Monitoring van de CO2 footprint van de eigen organisatie en de gemeente certificeren met de CO2-prestatieladder;
- Ambitieuze en meetbare klimaatdoelstellingen voor de gemeente verankeren in de programmabegroting; structureel budget voor klimaatbeleid; klimaatbegroting maken.

Vraagstellingen nader uitgelicht:

"Wordt duurzame inkoop versterkt door reguliere bijscholing van inkopers en goede samenwerking tussen afdelingen"? (SDG 12) (Ja)

"Wordt de gemeentelijke bedrijfsvoering verduurzaamd en wordt bij de aanleg en het onderhoud van vastgoed, gronden en wegen gebruik gemaakt van circulaire, gifvrije materialen en wordt verspilling tegengegaan"? (SDG 12) (Ja)

"Wordt de ambitieuze en meetbare klimaatdoelstelling voor de gemeente verankerd in de programmabegroting"? (SDG 13) (Ja)

Bij deze (simpele) toetsing van een duurzame beleidsdoelstelling is nagegaan aan welke SDG's de doelstelling gekoppeld kan worden. Er is hierbij alleen een 'mapping' gedaan per SDG's; er is geen waarde toegekend aan de beantwoording van het aantal vragen per SDG (wat bij het scoren van de maatregelen wel het geval is).

Het toetsen van alle duurzame beleidsdoelstellingen in de tabellen 1, 2 en 3 in hoofdstuk 2 resulteert – bij toetsing conform bovenstaand voorbeeld – in de verdeling zoals weergegeven in figuur 2.

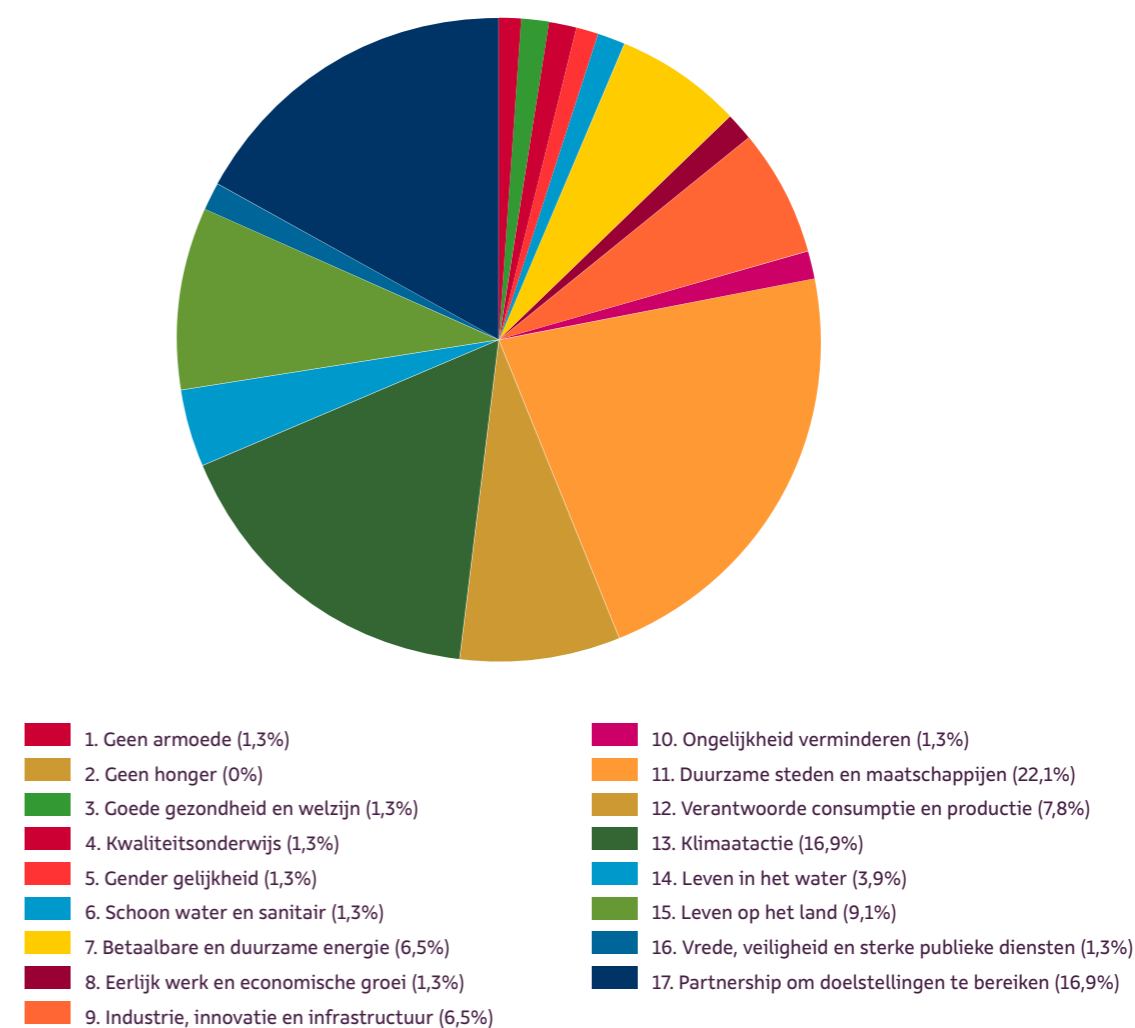
3.2.3 Uitleg van Figuur 2 – afweging duurzame beleidsdoelstellingen

Met de afweging van de duurzame beleidsdoelstellingen kan visueel gemaakt worden op welke SDG-doelen wij ons in ons duurzaamheidsbeleid verhoudingsgewijs vooral richten. Dit is te zien in figuur 2. Deze afweging vormt een momentopname van hoe wij in ons duurzaamheidsbeleid prioriteit geven aan bepaalde doelstellingen. Hierbij moet nogmaals worden aangetekend dat bij deze afweging van beleidsdoelstellingen niet het gehele gemeentelijke beleid is meegenomen, maar alleen de doelstellingen met een beoogd duurzaamheidsaspect (zie tabel 1,2 en 3 in hoofdstuk 2).

Daarbij vormt deze figuur een thermometer van een scala aan politieke afwegingen op diverse beleidsterreinen. De figuur is, anders gezegd, niet de weergave van een integraal duurzaamheidsbeleid. Er kunnen daarom op basis van deze figuur geen conclusies getrokken worden over 'de' duurzame ontwikkeling van 'het' gemeentebrede beleid.

Op basis van figuur 2 en de toelichting in tabel 4, zou er in de toekomst voor kunnen worden gekozen om meer te focussen op aspecten die nu lager scoren (bijvoorbeeld gendergelijkheid, armoede), of juist op het versterken van aspecten die reeds hoog scoren (bijvoorbeeld klimaatactie en partnerschappen). Zulke afwegingen zijn echter politieke keuzes. Het afwegingskader is slechts een hulpmiddel bij het maken van keuzes op het gebied van duurzaamheid.

Beleidsprioriteiten in relatie tot de SDG's. (Figuur 2)

Tabel 4. Toelichting Figuur 2

1. Geen armoede

Beknopte toelichting percentages vs. SDG:

SDG 1 komt één keer voor bij de toetsing van de duurzame beleidsdoelstellingen vanwege de doelstelling 'Passend (meer en beter) woningaanbod'. Hierbij kijken we ook naar passende en betaalbare woonruimte voor alle inkomensgroepen en huishoudentypen in Gooise Meren. Een score van 1,3 % is relatief laag.

Toelichting: Men zou kunnen concluderen dat het verminderen van armoede een thema is dat minder speelt in Gooise Meren en/of dat dit onderwerp elders in het gemeentelijk beleid belegd is.

Aantal keer (voorkomend in tabel 1, 2 en 3): 1 Percentage figuur 2 (=score/totaal score): 1,3%

2. Geen honger

Beknopte toelichting percentages vs. SDG:

Bij de vigerende duurzame beleidsdoelstellingen is SDG 2 geen aandachtspunt. Men zou kunnen concluderen dat het verminderen van honger, zorgen voor voedselzekerheid en duurzame landbouw thema's zijn die minder spelen in Gooise Meren en/of dat deze onderwerpen deels elders in het gemeentelijkbeleid belegd zijn.

Aantal keer (voorkomend in tabel 1, 2 en 3): 0 Percentage figuur 2 (=score/totaal score): 0%

3. Goede gezondheid en welzijn

Beknopte toelichting percentages vs. SDG:

SDG 3 komt één keer voor bij de toetsing van de duurzame beleidsdoelstellingen vanwege de doelstelling 'vergroten kwaliteit van de leefomgeving'. Deze doelstelling omvat ook het werken aan een leefbare woonomgeving die veilig voelt, beschikt over voldoende groen en naast schoon ook gezond is. Een score van 1,3 % is relatief laag, zie ook toelichting bij SDG 1.

Aantal keer (voorkomend in tabel 1, 2 en 3): 1 Percentage figuur 2 (=score/totaal score): 1,3%

4. Kwaliteitsonderwijs

Beknopte toelichting percentages vs. SDG:

SDG 4 komt één keer voor bij de toetsing van duurzame beleidsdoelstellingen vanwege de doelstelling 'Faciliteren/ondersteunen van natuur- en milieueducatie in het onderwijs'. Een score van 1,3 % is relatief laag, zie ook toelichting bij SDG 1.

Aantal keer (voorkomend in tabel 1, 2 en 3): 1 Percentage figuur 2 (=score/totaal score): 1,3%

5. Gender gelijkheid

Beknopte toelichting percentages vs. SDG:

SDG 5 komt één keer voor bij de toetsing van duurzame beleidsdoelstellingen vanwege de doelstelling 'Ontwikkelen interne duurzaamheidsagenda' waarbij we aandacht schenken aan gendergelijkheid. Een score van 1,3 % is relatief laag, zie ook toelichting bij SDG 1.

Aantal keer (voorkomend in tabel 1, 2 en 3): 1 Percentage figuur 2 (=score/totaal score): 1,3%

6. Schoon water en sanitair

Beknopte toelichting percentages vs. SDG:

SDG 6 komt één keer voor bij de toetsing van duurzame beleidsdoelstellingen vanwege de doelstelling 'Klimaatadaptief handelen in gemeentelijk beleid', waarbij we aandacht schenken aan Klimaatbestendig en waterrobuust inrichten van de openbare ruimte. Een score van 1,3 % is relatief laag, zie ook toelichting bij SDG 1.

Aantal keer (voorkomend in tabel 1, 2 en 3): 1 Percentage figuur 2 (=score/totaal score): 1,3%

7. Betaalbare en duurzame energie

Beknopte toelichting percentages vs. SDG:

SDG 7, betaalbare en duurzame energie, komt vooral voor in beleidsdoelstellingen 'Werken met onze partners aan meer impact; Duurzaam bouwen; Vergroten gebruik van hernieuwbare energiebronnen; Warmtetransitie'.

Aantal keer (voorkomend in tabel 1, 2 en 3): 5 Percentage figuur 2 (=score/totaal score): 6,5%

8. Eerlijk werk en economische groei

Beknopte toelichting percentages vs. SDG:

SDG 8 komt één keer voor bij de toetsing van duurzame beleidsdoelstellingen vanwege de doelstelling 'Circulaire strategie' waarbij we Regionaal aandacht schenken aan een circulaire economie. Een score van 1,3 % is relatief laag, zie ook toelichting bij SDG 1.

Aantal keer (voorkomend in tabel 1, 2 en 3): 1 Percentage figuur 2 (=score/totaal score): 1,3%

9. Industrie, innovatie en infrastructuur

Beknopte toelichting percentages vs. SDG:

SDG 9, Industrie, innovatie en infrastructuur, komt vooral voor in beleidsdoelstellingen 'Mobiliteitsplan met Actieprogramma Fiets; Kwaliteit leefomgeving; Warmtetransitie'.

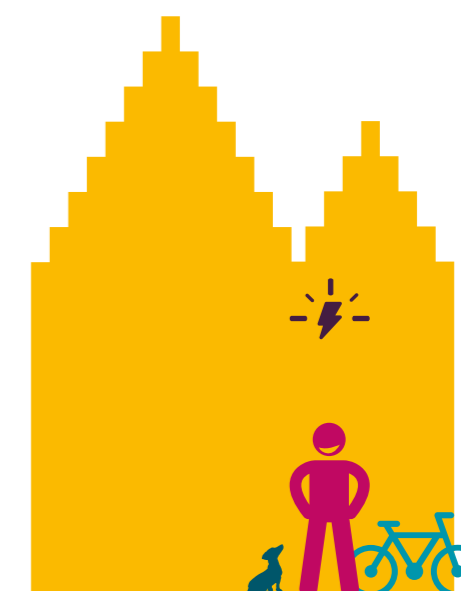
**Aantal keer (voorkomend in tabel 1, 2 en 3): 5
Percentage figuur 2 (=score/totaal score): 6,5%**

10. Ongelijkheid verminderen

Beknopte toelichting percentages vs. SDG:

SDG 10 komt één keer voor bij de toetsing van duurzame beleidsdoelstellingen vanwege de doelstelling 'Passend (meer en beter) woningaanbod' waarbij we kijken naar gelijke kansen voor inwoners op de woningmarkt. Een score van 1,3 % is relatief laag, zie ook toelichting bij SDG 1'.

**Aantal keer (voorkomend in tabel 1, 2 en 3): 1
Percentage figuur 2 (=score/totaal score): 1,3%**

11. Duurzame steden en maatschappijen

Beknopte toelichting percentages vs. SDG:

We besteden in Gooise Meren ten opzichte van andere SDG's, relatief veel aandacht aan SDG 11, Duurzame steden en maatschappijen. Dit komt (o.a.) naar voren in beleidsdoelstellingen 'Ontwikkelen interne duurzaamheidsagenda; Vergroenen openbare ruimte; Mobiliteitsplan met Actieprogramma Fiets.'

Aantal keer voorkomend in tabel 1, 2 en 3: 17 **Percentage figuur 2 (=score/totaal score): 22,1%**

12. Verantwoorde consumptie en productie

Beknopte toelichting percentages vs. SDG:

We besteden in Gooise Meren ten opzichte van andere SDG's, relatief veel aandacht aan SDG 12, Verantwoorde consumptie en productie. Dit komt (o.a.) naar voren in beleidsdoelstellingen 'Samen met inwoners werken aan vermindering van Zwerfafval; Stimuleren Fairtrade; Hergebruik grondstoffen'.

Aantal keer voorkomend in tabel 1, 2 en 3: 6 **Percentage figuur 2 (=score/totaal score): 7,8%**

13. Klimaatactie

Beknopte toelichting percentages vs. SDG:

We besteden in Gooise Meren ten opzichte van andere SDG's, relatief veel aandacht aan SDG 13, Klimaatactie. Dit komt (o.a.) naar voren in beleidsdoelstellingen 'Vergroenen van de openbare ruimte; Vergroten gebruik van hernieuwbare energiebronnen; Circulaire strategie; Milieubeheer'.

Aantal keer voorkomend in tabel 1, 2 en 3: 13 **Percentage figuur 2 (=score/totaal score): 16,9%**

14. Leven in het water

Beknopte toelichting percentages vs. SDG:

SDG 14, Leven in het water, komt vooral voor in beleidsdoelstellingen 'Vergroenen openbare ruimte, natuurbescherming'.

Aantal keer voorkomend in tabel 1, 2 en 3: 3 **Percentage figuur 2 (=score/totaal score): 3,9%**

15. Leven op het land

Beknopte toelichting percentages vs. SDG:

We besteden in Gooise Meren ten opzichte van andere SDG's relatief veel aandacht aan SDG 15, Leven op het land. Dit komt (o.a.) naar voren in beleidsdoelstellingen 'Kwaliteit Leefomgeving; Dierenwelzijn; Natuurbescherming' etc.

Aantal keer voorkomend in tabel 1, 2 en 3: 7 **Percentage figuur 2 (=score/totaal score): 9,1%**

16. Vrede, veiligheid en sterke publieke diensten

Beknopte toelichting percentages vs. SDG:

SDG 5 komt één keer voor bij de toetsing van duurzame beleidsdoelstellingen vanwege de doelstelling 'Ontwikkelen interne duurzaamheidsagenda' waarbij we aandacht schenken aan gender gelijkheid. Een score van 1,3 % is relatief laag, zie ook toelichting bij SDG 1.

Aantal keer voorkomend in tabel 1, 2 en 3: 1 **Percentage figuur 2 (=score/totaal score): 1,3%**

17. Partnership om doelstellingen te bereiken

Beknopte toelichting percentages vs. SDG:

We besteden in Gooise Meren ten opzichte van andere SDG's, relatief veel aandacht aan SDG 17, partnerschappen om duurzame doelstellingen te bereiken. Dit komt (o.a.) naar voren in beleidsdoelstellingen 'Werken met onze partners aan meer impact; Duurzaam bouwen en ontwikkelen; Faciliteren duurzame activiteiten en projecten; Samen met inwoners werken aan vermindering van Zwerfafval' etc.

Aantal keer voorkomend in tabel 1, 2 en 3: 13 **Percentage figuur 2 (=score/totaal score): 6,9%**

SDG totaalscore in tabel 1, 2 en 3

Aantal keer (voorkomend in tabel 1, 2 en 3 – Hoofdstuk 2)	77 keer
Percentage figuur 2 (=score/totaal score)	100%

4. Toetsing duurzame maatregelen

Het is met behulp van het afwegingskader ook mogelijk om te toetsen op de effectiviteit van bepaalde duurzaamheidsmaatregelen. Deze paragraaf beschrijft hoe de toetsing op duurzame maatregelen in zijn werk gaat.

4.1 Toetsing op effectiviteit van maatregelen

Zoals eerder gezegd, is het niet voor alle duurzame doelstellingen en maatregelen van de gemeente al mogelijk om deze te kwantificeren of meetbaar te maken. Voor een aantal maatregelen zijn echter wel duurzame kengetallen bekend en/of hebben we stappen gezet om duurzaamheid te kunnen meten. Er kan in dat geval getoetst worden aan de hand van het afwegingskader. Hieronder wordt een voorbeeld gegeven van een stappenplan voor een dergelijke toetsing. Het betreft een aantal maatregelen die uitvoering geven aan de Regionale Energie Strategie (RES).

Voorbeeld duurzame beleidsdoelstelling: RES

- Gooise Meren maakt onderdeel uit van de RES-regio Noord-Holland Zuid (NHZ). Gooi en Vechtstreek vormen een deelregio binnen deze RES NHZ. In de RES wordt uitgewerkt waar zoekgebieden zijn voor de opwek van hernieuwbare energie.
- Past bij SDG: 7,9,11,13,17 (Zie tabel 3, H 2.3.1)

Voorbeeld maatregelen die vallen onder de RES:

Een aantal maatregelen die we uitvoeren onder de RES zijn:

1. Het stimuleren van vermindering van het gebruik van grijze stroom (elektriciteitsverbruik)
2. Het stimuleren van de aanleg van zonnepanelen
3. Het meten van de footprint van de eigen organisatie

Hieronder wordt eerst de toetsing van maatregel 1 uitgewerkt. Het stimuleren van de aanleg van zonnepanelen, maatregel 2, volgt hetzelfde patroon en wordt daarom in dit voorbeeld niet apart weergegeven. Maatregel 3, het meten van de footprint van de organisatie, wordt wel uitgewerkt, omdat het hier een indirecte maatregel betreft en de toetsing daarom partieel plaatsvindt. Dit is terug te zien in tabel 5 en figuur 3.

Toetsing maatregel 1- Elektriciteitsverbruik:

Per maatregel wordt een duurzaamheidsscore berekend aan de hand van het afwegingskader. Toetsing van deze maatregel met behulp van het afwegingskader van Gooise Meren (zie Bijlage 1) geeft de volgende uitkomst:

1. Maatregel: Het stimuleren van vermindering van het gebruik van grijze stroom (elektriciteitsverbruik);
2. SDG's van toepassing: SDG 7, Toegang tot betaalbare en duurzame energie voor iedereen en SDG 13, Aanpak van Klimaatverandering;
3. Onder elke SDG vallen 5 vragen. In dit geval kunnen er dus 10 vragen positief (score 1) of negatief (score 0) beantwoord worden;
4. De beantwoording van de volgende vragen in relatie tot de vermindering van elektriciteitsverbruik, levert een positief antwoord op:

"Stimuleert de gemeente het gebruik/de samenwerking met energiecoöperaties en bewonersinitiatieven?" (SDG 7)

"Is het ontmoedigen van openstaande winkeldeuren en terrasverwarming van toepassing?" (SDG 7)

"Wordt bewustwording bij bewoners en bedrijven gecreëerd (voorkomen van hittestress/stimuleren van groen ed.)?" (SDG 13)

Berekening effectiviteit maatregel 1 – Elektriciteitsverbruik:

- Het elektriciteitsgebruik in Gooise Meren tussen 2018 en 2019 is gedaald, wat neerkomt op een reductie van CO₂-uitstoot van 2%;
- De SDG-score is 30% (3 uit in totaal 10 vragen positief beantwoord);
- De gemiddelde Duurzame kwaliteitsscore: Score qua duurzaamheid (CO₂-reductie) + Score in SDG/2 = 16%

Toetsing maatregel 3– Footprint organisatie:

- Maatregel: Het meten van de footprint van de eigen organisatie (CO₂).
- SDG 13: Aanpak van Klimaatverandering en SDG 17: Versterken van samenwerkingen;
- Onder elke SDG vallen 5 vragen. In dit geval kunnen er dus 10 vragen positief (score 1) of negatief (score 0) beantwoord worden;
- De beantwoording van de volgende vragen in relatie tot de footprint van de eigen organisatie levert een positief antwoord op:

"Meet de gemeente de CO₂-footprint van de eigen organisatie en, (een plus) is certificatie van de gemeente met de CO- prestatieladder van toepassing?"(SDG 13)

"Worden ambitieuze en meetbare klimaatdoelstellingen voor de gemeente verankerd in de programmabegroting en, (een plus) is er structureel budget voor klimaatbeleid?"(SDG 13)

"Wordt er in de samenwerking van de verschillende afdelingen ook structureel aandacht besteed aan duurzaamheidsaspecten?"(SDG 17)

"Sluit de gemeente met de interne organisatie aan bij Fair Trade principes?"(SDG 17)

"Worden duurzame ontwikkelingen geborgd in de Omgevingsvisie en het omgevingsplan?"(SDG 17)

Berekening effectiviteit maatregel 3 – Footprint:

- Uit de CO₂-barometer die de footprint van de organisatie meet, is gebleken dat tussen 2018 en 2019 de CO₂-uitstoot van de organisatie is gestegen met 9% (dit is dus een negatief resultaat); In tabel 5 en in figuur 3 is echter géén score voor de maatregel 'meten van de footprint van de organisatie d.m.v. de CO₂-barometer' opgenomen, omdat deze maatregel alleen indirect bijdraagt aan de CO₂-reductie (inzichten door de metingen kunnen wel leiden tot directe maatregelen om de uitstoot van de organisatie te verlagen);
- De SDG-score is 50% (5 uit in totaal 10 vragen positief beantwoord);
- De gemiddelde Duurzame kwaliteitsscore kan niet worden berekend, omdat er geen direct te meten effect op CO₂-uitstoot mogelijk is.

De resultaten van de drie verschillende maatregelen zijn op deze manier getoetst en worden weergegeven in Figuur 3.

4. 1.1 Toelichting Tabel 5 en Figuur 3

Onderstaande tabel en grafiek geven de resultaten weer van de toetsing van de drie verschillende maatregelen die bijdragen aan de RES. Er is over de data van 2018 en 2019 berekend wat de procentuele vermindering van CO₂-uitstoot is geweest. Vervolgens is met het afwegingskader gekeken hoe de maatregelen binnen de SDG's passen. Dit is per maatregel uitgevoerd (boven zijn de maatregelen 'Elektriciteitsverbruik' en de maatregel 'Footprint' als voorbeeld uitgewerkt). Ten slotte is hieruit de gemiddelde kwaliteitsscore berekend, die ook terug te zien is in de grafiek in figuur 3. Hieruit blijkt dat over de berekende tijdsperiode, de maatregel 'Zonnepanelen' de hoogste duurzame kwaliteitsscore behaalt (40%). De maatregel 'Elektriciteitsverbruik' behaalt een gemiddelde duurzame kwaliteitsscore van 16%. De gemiddelde duurzame kwaliteitsscore van de maatregel 'Footprint' is in zowel de tabel als de figuur weergegeven op 0%. Dit betreft namelijk een maatregel die alleen indirect bijdraagt aan de CO₂-reductie. Deze maatregel heeft wel de hoogste bijdrage aan de SDG's (50% t.o.v. 40% en 30%).

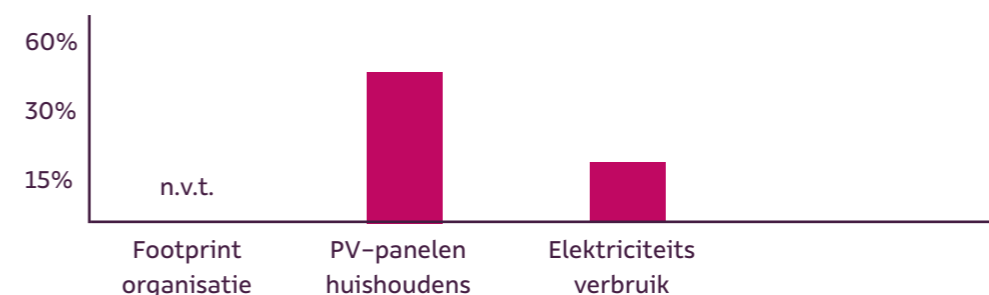
Een belangrijke kanttekening bij figuur 3 is dus dat het nut of belang van maatregelen niet altijd rechtstreeks te vertalen is in een meetbaar resultaat. De duurzame kwaliteitsscore, die het mogelijk maakt om verschillende maatregelen met elkaar te vergelijken, kan dus niet altijd berekend worden. Zo vormt 'de Footprint' een maatregel om de CO₂-uitstoot van de eigen organisatie inzichtelijk te maken, om zo o.a. het inzicht in en bewustzijn van de organisatie omtrent de eigen uitstoot te vergroten. De toename van de CO₂-uitstoot van de gemeentelijke organisatie van 9%, is niet meegenomen in de tabel en de grafiek omdat het hierbij niet gaat om een effect van deze maatregel. Het meten van de Footprint draagt (hopelijk) indirect bij aan CO₂-vermindering: op basis hiervan kan immers besloten worden om meer concrete maatregelen te nemen om de uitstoot van de organisatie te verlagen. Die te nemen maatregelen kunnen op hun beurt wel getoetst worden met het toetsingskader.

Uit het voorbeeld van deze drie maatregelen blijkt dat het niet altijd mogelijk is om de concrete c.q. meetbare bijdragen van maatregelen met elkaar te vergelijken, maar tegelijkertijd betekent dit niet automatisch dat een maatregel zinloos is. Bovendien zijn alle afwegingen die op basis van de grafiek en de tabel te maken zijn, uiteindelijk politieke keuzen. Het afwegingskader is slechts een hulpmiddel om afwegingen op het gebied van duurzaamheid te kunnen maken.

Tabel 5. Uitkomst toetsing maatregelen, toelichting op Figuur 3.

RES periode 2018–2019	CO ₂ reductie %	SDG-score	Duurzame kwaliteitsscore
Footprint organisatie	n.v.t.	50%	n.v.t.
PV-panels huishoudens	40%	40%	40%
Electriciteitsverbruik	2%	30%	16%

Figuur 3. gemiddelde duurzame kwaliteitsscore %

Slotwoord

Het Afwegingskader Duurzaamheid voor Gooise Meren is tot stand gekomen door consultatie van experts op het gebied van duurzaam beleid, praktijkvoorbeelden, literatuuronderzoek en een uitgebreide inventarisatie van de beleidsdocumenten van de gemeente.

Het resultaat is een gedegen kader dat de gemeente kan helpen gewogen keuzes te maken op het gebied van duurzaamheid. Gooise Meren kan nu, bij de beoordeling van duurzaamheidsdoelstellingen en maatregelen, gebruikmaken van een kader dat helpt om op verschillende niveaus de discussie te voeren over de koers en keuzes die we maken op het gebied van duurzaamheid.

Bij het opstellen van het afwegingskader zijn we tegen verschillende uitdagingen aangelopen. Zo is er sprake van snelle en maatschappijbrede ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid en worden ook binnen onze gemeente op allerlei beleidsterreinen duurzame doelen gesteld en maatregelen genomen. Het ontbreekt de gemeente op dit moment echter nog aan een integraal duurzaamheidsbeleid. Van systematische weging en prioritering is dus geen sprake. Daarbij is ook duidelijk dat het niet in alle gevallen mogelijk is om duurzame beleidsdoelstellingen en de uitvoering van de bijbehorende maatregelen meetbaar te maken.

Dit afwegingskader duurzaamheid vormt een hulpmiddel om prioritering in de toekomst gemakkelijker te maken. Het vormt echter niet meer dan een handvat bij het afwegen van bepaalde doelstellingen en maatregelen. Het meten van de efficiëntie van duurzame maatregelen blijft maatwerk. Als het gaat om concrete keuzes voor technische middelen en de daarbij behorende uitgaven, zullen we ook in de toekomst de deskundigheid van onze eigen of externe experts moeten inzetten.

Wij hebben er het vertrouwen in dat dit afwegingskader ons in de nabije toekomst gaat helpen om de reeds gestelde doelen, maar ook de duurzaamheidsdoelen en -initiatieven die op ons afkomen vanuit het Rijk, de Provincie en de MRA, in te kaderen en in te passen in ons eigen beleid en uitvoering.

Het is aan het volgende college en de volgende raad om een integraal duurzaamheidsbeleid op te stellen en daarnaast goed na te denken over het meten van de effectiviteit van duurzame maatregelen.

Bijlage(n)

Bijlage 1: Afwegingskader duurzaamheid.

Onderstaande figuur is een herhaling van figuur 1 in de tekst en vormt de basis van het afwegingskader voor Gooise Meren. De bijlagen daaropvolgend zijn een uitwerking hiervan met de onderliggende vraagstukken gebaseerd op de SDG's en waar volgens getoetst kan worden.

Handreiking voor het maken van duurzame en afgewogen keuzes

“Duurzaamheid is een ontwikkeling die tegemoetkomt aan de behoeften van het heden, zonder de mogelijkheden van toekomstige generaties om in hun behoeften te voorzien in gevaar te brengen.” Gooise Meren hanteert deze definitie als uitgangspunt in de interne duurzaamheidsagenda en bij het formuleren van duurzaamheidsdoelen.

Mensen 	1 GEEN ARMOEDE 	2 GEEN HONGER 	3 GOEDE GEZONDHEID EN WELZIJN 	4 KWALITEITS-ONDERWIJS 	5 GENDER-GELIJKHEID
Planeet 	6 SCHOON WATER EN SANITAIR 	12 VERANTWOORDE CONSUMPTIE EN PRODUCTIE 	13 KLIMAATACHTIE 	14 LEVEN IN HET WATER 	15 LEVEN OP HET LAND
Welvaart 	7 BETAALBARE EN DUURZAME ENERGIE 	8 WAARDIG WERK EN ECONOMISCHE GROEI 	9 INDUSTRIE, INNOVATIE EN INFRASTRUCTUUR 	10 ONGELIJKHEID VERMINDEREN 	11 DUURZAME STEDEN EN GEMEENSCHAPPEN
Vrede 	16 VREDE, JUSTITIE EN STERKE PUBLIEKE DIENSTEN 				
Partnerschappen 	17 PARTNERSCHAP OM DOELSTELLINGEN TE BEREIKEN 				

Afwegingskader duurzaamheid

"Duurzaamheid is een ontwikkeling die tegemoetkomt aan de behoeften van het heden, zonder de mogelijkheden van toekomstige generaties om in hun behoeften te voorzien in gevaar te brengen." Gooise Meren hanteert deze definitie als uitgangspunt in de interne duurzaamheidsagenda en bij het formuleren van duurzaamheidsdoelen.

Vrede

Zorgdragen voor openbare orde en veiligheid; overlast tegengaan; inzet op preventie; Versterking handhaving van regelgeving (toezicht en handhaving); Drugshandel en -misbruik afremmen, ook met fysieke maatregelen als afsluiten risicovolle zones; preventie illegale productie; Bewustwording en bestuurlijke aanpak digitale veiligheid gemeenten; Publieke verantwoording afleggen over resultaten en kosten via een transparante begrotingscyclus.

DUURZAME ONTWIKKELINGS DOELSTELLINGEN

Partnerschappen

Actief bevorderen van samenwerking tussen en met maatschappelijke organisaties, onderwijsinstellingen, bedrijven en inwoners, initiatieven van anderen steunen; Samenwerking binnen en tussen gemeentelijke afdelingen; Vanuit lokale, regionale, interbestuurlijke en andere partnerschappen mensen en middelen samenbrengen; Aansluiten bij Fair Trade principes; gebruik van keurmerken; MVO-score card hanteren; Duurzame ontwikkeling borgen in de Omgevingsvisie en het omgevingsplan.

Welvaart

Actieve regie nemen op de energetische verduurzaming van de gebouwde omgeving voor zowel het bestaande woningenbestand als (klimaatneutrale en -positieve) nieuwbouw, m.b.v. onafhankelijke advisering, leningen, subsidieregelingen; ontzorgen van bewoners en bedrijven; Opstellen en uitvoeren van transitievisie warmte; duurzame warmtebronnen op wijkbasis introduceren, gebruik van restwarmte en groegas via warmtenetten; Stimuleren van energiecoöperaties en bewonersinitiatieven; Maximale benutting van daken, ook in het buitengebied, en strategische inzet op versterking netcapaciteit; Ontmoedigen open winkeldeuren en terrasverwarming.

Goed werkgeverschap uitoefenen als gemeente; Diversiteit bevorderen en zelf mensen met een arbeidsbeperking of migrantenachtergrond in dienst nemen; Actieve dialoog met ondernemers (verenigingen) aangaan De economische agenda koppelen aan investeringen in de energietransitie, klimaatadaptatie, circulaire economie; Aanpak (winkel)leegstand; Duurzaam toerisme en recreatie in de regio stimuleren, via onder meer een aantrekkelijk netwerk van wandel- en fietspaden, gekoppeld aan horeca, musea, en winkels.

Duurzame mobiliteit stimuleren, laadinfrastructuur voor elektrisch (vracht)vervoer en laadinfrastructuur meenemen bij nieuwbouw; Aanleggen en onderhouden van veilige, duurzame en toegankelijke publieke gebouwen en infrastructuur; Voorzien in ruimte voor bedrijven- en werklocaties, afgestemd op de lokale economische agenda en arbeidsmarkt; Bij aanleg of herinrichting van bedrijventerreinen (minimaal) sturen op wettelijke duurzaamheidsvereisten en MER uitvoeren; met initiatiefnemers inzetten op duurzaamheid en maatschappelijke meerwaarde; instellen van een duurzaamheidsloket; Faciliteren van groene hubs, duurzaamheidsfabrieken en proeftuinen.

Een inclusieve samenleving bevorderen door kwetsbare groepen in kaart te brengen en met hen een lokale inclusie-agenda op te stellen en uit te voeren; Zorgen dat alle gemeentelijke dienstverlening inclusief is; alert zijn op mogelijke discriminatie; Mensen begeleiden naar werk; Openbare ruimten inclusief maken door o.a. ontmoetingsplekken, rustplekken, begaanbare trottoirs te faciliteren; Culturele diversiteit stimuleren, ook in de eigen organisatie.

Gevarieerd en gespreid aanbod van passende en betaalbare woonruimte voor alle doel- en inkomensgroepen; Veilige inrichting van straten met voorrang voor voetgangers en fietsers; snelheidsbeperkende maatregelen; autoluwe binnenstad en dorpen; aanleg van snelfietspaden; Zorgen voor vroegtijdige en betekenisvolle participatie van bewoners en belanghebbenden bij formulering van plannen en initiatieven; Bescherming en versterking van waardevolle landschappen, dorps- en stadsgezichten; Tegengaan geluidsoverlast en overige vormen van hinder.

Planeeet

Voorkomen van waterafsluiten bij schulden; Regionaal samenwerken aan water/waterbeheer; Efficiënt watergebruik stimuleren in de eigen organisatie en bij lokale bedrijven en inwoners; samen met het waterschap gebruik van grondwater- en oppervlaktewater prioriteren bij droogte; Verbeteren ecologische waterkwaliteit door aanleg van natuurvriendelijke oevers en beekherstel; herstel van leefgebied van dieren en planten; In gemeentelijke gebouwen water hergebruiken.

Duurzame inkoop versterken door reguliere bijscholing van inkoopers en goede samenwerking tussen afdelingen; Terugdringen en hergebruiken van afval in de gemeente via actieve bewustwordingscampagnes en goed bereikbare en betaalbare inzamelvoorzieningen, die aansluiten bij behoeften van bewoners; zwerfvuul tegengaan; Handhavend optreden tegen dumping van (chemisch)afval; preventie van storten van vervuilde grond, slib of bouw materiaal; Verbinden van kringloopbedrijven met circulaire ambachtscentra als werkvoorziening voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt; De gemeentelijke bedrijfsvoering verduurzamen; bij aanleg en onderhoud van vastgoed, gronden en wegen gebruik maken van circulaire, gifvrije materialen en verspilling tegengaan.

Bewustwording creëren bij bewoners en bedrijven; samen hittestress voorkomen met aantrekkelijk groen, zoals parkjes, stads- en geveltuinten, groene daken, tiny forests, ook in sociaal kwetsbare wijken; Behoud van bestaande bossen en aanplant van nieuwe bomen en landschapselementen; Met maatschappelijke partners invulling geven aan afspraken van het Klimaatakkoord; Monitoring van de CO2 footprint van de eigen organisatie en de gemeente certificeren met de CO2-prestatieladder; Ambitieuze en meetbare klimaatdoelstellingen voor de gemeente verankeren in de programmabegroting; structureel budget voor klimaatbeleid; klimaatbegroting maken.

Gemeentelijk plan en publieksacties voor de aanpak van zwerfvuul en microplastics, in het bijzonder in gemeenten langs de kust en rivieren; Samenwerking met andere gemeenten, ook grensoverschrijdend; Watervervuiling tegengaan via bewustwording en bronmaatregelen bij productiebedrijven; Milieuvorschriften en inzamelvoorzieningen voor zee- en rivierhavens uitrollen; Schoonhouden van rivierdelta's, stranden en kustgebied; scholieren en bedrijven hierbij betrekken.

Beschermen van waardevolle landschappen en ecologische verbindingzones; herstel van groene en blauwe landschapselementen ook in agrarisch gebied; Bewoners bewustmaken van eenvoudige mogelijkheden om biodiversiteit in eigen tuin te bevorderen; Behoud van bestaande bomen en bossen, in het bijzonder oudere loofbomen, en aanplant van nieuwe bomen; natuurvolgend en klimaatslim bosbeheer toepassen; Gemeentelijk beleid opstellen voor behoud en versterking van landschap, natuur en biodiversiteit; realiseren van een samenhangend natuurnetwerk Nederland; Initiatiefnemers stimuleren tot natuur inclusief bouwen en ontwerpen.

Mensen

Omvang, aard en oorzaken van (verborgen) armoede en ongelijkheid in de gemeente in kaart brengen; Burgers proactief informeren over (veranderingen in) gemeentelijke toeslagen en bijdragen waar zij recht op hebben; aanvraag minima-regelingen versimpelen; Betaalbare toegang voor iedereen tot basisvoorzieningen en openbaar vervoer; Diverse typen van ondersteuning voor het vergroten van de zelfredzaamheid van kwetsbare groepen; extra aandacht voor mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt; Via maatschappelijk verantwoord inkopen zorgen dat gemeente niet bijdraagt aan uitbuiting van kwetsbare arbeiders elders.

Aandacht voor goede voeding en tegengaan verspilling binnen (schuld)hulpverlening; faciliteren van voedselbanken, sociale restaurants; Ondersteunen van buurtmoestuinen, stadslandbouw, voedselcoöperaties en de deelname daaraan van kwetsbare groepen; (Duurzame) starters en kleine bedrijven helpen met grond; Via verantwoorde inkoop bijdragen aan eerlijke en duurzame voedselproductie in binnen- en buitenland; FairTrade principes volgen; Bodemdaling in veenweidegebieden tegengaan.

Tegengaan sociaaleconomische gezondheidsverschillen, ook met ruimtelijke maatregelen; Zelfredzaamheid van ouderen en mensen met een beperking ondersteunen; eenzaamheid tegengaan; zorgen voor zinvolle dagbesteding, ook in kleinere kernen; Trainingen en maatjesprojecten voor mensen met een beperking; Collectieve zorgverzekering bieden voor kwetsbare groepen; Speciale aandacht voor statushouders en vrouwen en meisjes met een migratie-achtergrond.

Optimale ontwikkelingskansen bevorderen door met lokale partners integrale en inclusieve kindcentra in te richten; Deelname van alle kinderen aan sport, schoolreis en andere activiteiten mogelijk maken; Aanpak ontwikkelen voor laaggeletterdheid en taalachterstanden; Inzet op groene schoolpleinen en autoluwe zones rond scholen; Met scholen en organisaties als IVN, Natuur & Milieu en kinderboerderijen een aanbod verzorgen voor natuureducatie en duurzaamheid.

Aandacht voor gendergelijkheid in gemeentelijk beleid; Zorgen voor veilige, voldoende verlichte straten en openbare ruimtes; Voorzien in betaalbare kinderopvang; Bevorderen van actieve en evenredige deelname van vrouwen in lokale politiek en bestuur; Maatschappelijk verantwoord inkopen, rekening houdend met arbeidsomstandigheden in productielanden zoals in de kledingindustrie; keurmerken gebruiken.

